

การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ
ในประเทศไทย พ.ศ. 2523-2567
Political movements of LGBTQ groups in Thailand B.E. 2523-2567

เกษมสันต์ จันท์ธิม

Kasemsanta Jantaratim

สาขาวิชาการเมือง มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Field of Study Politics Ramkhamhaeng University, Thailand

Corresponding Author, Email: kj.golf31@gmail.com

Received: 2025-10-10; Revised: 2025-10-30; Accepted: 2025-10-31

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาอุดมการณ์และเจตจำนงของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย พ.ศ. 2523-2567 (2) เพื่อศึกษารูปแบบของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย พ.ศ. 2523-2567 (3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์กลยุทธ์ของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย พ.ศ. 2523-2567 โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยเก็บข้อมูลด้วยวิธีการศึกษาข้อมูลจากเอกสารสำคัญและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องจำนวน 8 คน

ผลการศึกษาพบว่า

อุดมการณ์และเจตจำนงของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย พ.ศ. 2523-2567 (1) อุดมการณ์และเจตจำนงของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทยสะท้อนถึงความมุ่งมั่นที่จะสร้างสังคมที่เท่าเทียมและยอมรับในความแตกต่างอย่างแท้จริง โดยไม่เน้นสิทธิพิเศษแต่เน้นไปที่การยอมรับในฐานะมนุษย์ที่มีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันกับผู้อื่นในสังคม และ (2) บริบทที่สำคัญที่ทำให้การเคลื่อนไหวนี้เกิดขึ้น คือ ความไม่เสมอภาคที่เกิดจากการละเลยสิทธิและเสรีภาพของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ในหลายกรณี กลุ่มนี้มักถูกกีดกันจากสังคมและระบบการเมือง โดยไม่ได้รับการยอมรับในฐานะพลเมืองที่มีสิทธิในการดำเนินชีวิตตามความต้องการของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นในด้านกฎหมาย การศึกษา การงาน หรือแม้กระทั่งในมุมมองทางสังคม

รูปแบบของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย พ.ศ. 2523-2567 (1) การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทยมุ่งเน้นการรวมกลุ่มและสร้างพลังเพื่อผลักดันการเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงกฎหมายและสังคม โดยมีเป้าหมายให้กลุ่มนี้ได้รับการยอมรับและสิทธิที่เท่าเทียมในฐานะสมาชิกที่มีคุณค่าในสังคม (2) การสร้างโอกาสทางการเมืองและความสำเร็จของขบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทยจำเป็นต้องมีการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย การศึกษา และระบบสังคม

วิเคราะห์กลยุทธ์ของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย พ.ศ. 2523-2567 (1) การเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทยจำเป็นต้องใช้กลไกรัฐสภาเป็นเครื่องมือในการผลักดันการเปลี่ยนแปลงในเชิงกฎหมายและนโยบาย รวมถึงการทำงานร่วมกับภาคประชาสังคม เพื่อให้เกิดการยอมรับและเคารพสิทธิของทุกคน และ (2) กลยุทธ์การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทยได้ใช้โซเชียลมีเดียเป็นเครื่องมือ

สำคัญในการสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูล ความสามารถในการเชื่อมโยงคนหลายกลุ่มและกระตุ้นความตระหนักรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ช่วยสร้างแรงผลักดันเพื่อความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการสร้างความเท่าเทียม

คำสำคัญ : การเคลื่อนไหวทางการเมือง, ความหลากหลายทางเพศ, ประวัติศาสตร์การเคลื่อนไหว (พ.ศ. 2523-2567)

Abstract

This article aims to: (1) examine the ideologies and intentions behind the political activism of gender-diverse individuals in Thailand between 1980 and 2024; (2) explore the forms of political movements carried out by gender-diverse groups in Thailand during the same period; and (3) analyze the strategies employed by these movements. This qualitative research utilizes documentary analysis and in-depth interviews with eight experts directly involved in the field.

The findings reveal that the ideology and intention of these movements reflect a strong aspiration to build an inclusive and equal society that genuinely accepts diversity. The movements emphasize equality in fundamental human rights and freedom, rather than special privileges. A key context that drives such activism is the persistent inequality and neglect of rights and freedoms, where gender-diverse individuals are often excluded from societal and political systems lacking legal, educational, employment, and social recognition

In terms of form, political activism among gender-diverse groups in Thailand has focused on collective action and empowerment to influence legal and societal change. Their objective is to gain recognition and equal rights as valued members of society. Structural challenges, including legal frameworks, educational systems, and broader social norms, remain key barriers that must be addressed for the movement to succeed.

Strategically, these movements have utilized parliamentary mechanisms to advocate for legal and policy reforms and have built alliances with civil society organizations to foster broader acceptance. Moreover, social media has emerged as a powerful tool in their activism facilitating communication, raising awareness, and mobilizing diverse communities to support social change and equality.

Keywords: Political Activism, Gender Diversity, Political Movement (1980–2024)

บทนำ

หลักการเรื่องสิทธิมนุษยชนได้กลายเป็นแนวคิดสากลที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในหลายประเทศทั่วโลก โดยมีรากฐานสำคัญจาก ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights—UDHR) ซึ่งได้รับการรับรองโดยสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติเมื่อปี พ.ศ. 2491 ที่กรุงปารีส เอกสารฉบับนี้ได้เน้นย้ำถึงศักดิ์ศรี ความเสมอภาค และสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา หรือเพศ (มนูญ วงษ์มะเขาะห์, 2564) แนวคิดดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อพัฒนาแนวนโยบายและกฎหมายในหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทย

ประเทศไทยในฐานะสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ได้เข้าร่วมเป็นภาคีในสนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศหลายฉบับ เช่น กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ICESCR) และอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ (CERD) ซึ่งสะท้อนถึงความพยายามในการยกระดับมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศ โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับความเท่าเทียมและการไม่เลือกปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2552) ความเปลี่ยนแปลงในระดับสากลยังสะท้อนผ่านการที่องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ประกาศยกเลิกการจัดให้ภาวะข้ามเพศเป็นความผิดปกติทางจิตอย่างเป็นทางการในบัญชีจำแนกโรคสากลฉบับที่ 11 (ICD-11) เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2565 ซึ่งถือเป็นการลดการตีตราและส่งเสริมความเท่าเทียมในการเข้าถึงบริการสุขภาพของผู้มีความหลากหลายทางเพศ (UNDP & USAID, 2014) ในระดับโลก การเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิของกลุ่มความหลากหลายทางเพศเริ่มต้นตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 20 โดยมีเหตุการณ์สำคัญ เช่น การจลาจลที่ Stonewall ในนครนิวยอร์ก ปี 1969 ซึ่งกลายเป็นสัญลักษณ์ของการต่อต้านการกดขี่ และจุดเริ่มต้นของขบวนการ LGBTQ+ ทั่วโลก (ปรมินทร์ เครือทอง, 2553) ขบวนการเหล่านี้ได้ส่งแรงกระเพื่อมมายังสังคมไทย แม้ว่าในอดีตจะมีข้อจำกัดจากศีลธรรมทางพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทยแบบดั้งเดิม (เทอดศักดิ์ ร่มจำปา, 2546)

อย่างไรก็ตาม หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 วัฒนธรรมตะวันตกเริ่มเข้ามามีอิทธิพลต่อสังคมไทย ทำให้เกิดชุมชน LGBTQ+ อย่างไม่เป็นทางการ โดยเฉพาะในพื้นที่เมือง เช่น ย่านสีลมในกรุงเทพฯ กระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนำไปสู่การก่อตัวของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย โดยเฉพาะตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2523 เป็นต้นมา ซึ่งกลุ่ม LGBTQ+ เริ่มมีบทบาทในการต่อสู้เพื่อสิทธิและเรียกร้องการยอมรับจากรัฐและสังคม การเคลื่อนไหวเหล่านี้ได้รับแรงสนับสนุนจากองค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ และภาคประชาชน โดยมีเป้าหมายเพื่อผลักดันให้เกิดกฎหมายที่เท่าเทียม เช่น กฎหมายสมรสเท่าเทียม และการป้องกันการเลือกปฏิบัติ (สุประวิทย์ อาสนศักดิ์, 2565) ขณะเดียวกัน การจัดกิจกรรม Pride Parade การเสวนาทางวิชาการ และการรณรงค์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ก็มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของสังคมไทย แม้ว่าประเทศไทยจะมีพัฒนาการด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่ม LGBTQ+ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วง พ.ศ. 2566 ที่มีการประกาศใช้กฎหมายคู่ชีวิต แต่ก็ยังมีข้อจำกัดด้านสถานะทางกฎหมายและการยอมรับในระดับโครงสร้างทางสังคมและครอบครัว (พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ, 2558, หน้า 20) การศึกษาประวัติศาสตร์การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทยในช่วง พ.ศ. 2523-2567 จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสะท้อนถึงพลวัตของขบวนการเคลื่อนไหว ความท้าทายที่ต้องเผชิญและศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบาย อันจะนำไปสู่สังคมที่มีความเสมอภาค เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาอุดมการณ์และเจตจำนงของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย พ.ศ. 2523-2567
2. เพื่อศึกษารูปแบบของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย พ.ศ. 2523-2567
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์กลยุทธ์ของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย พ.ศ. 2523-2567

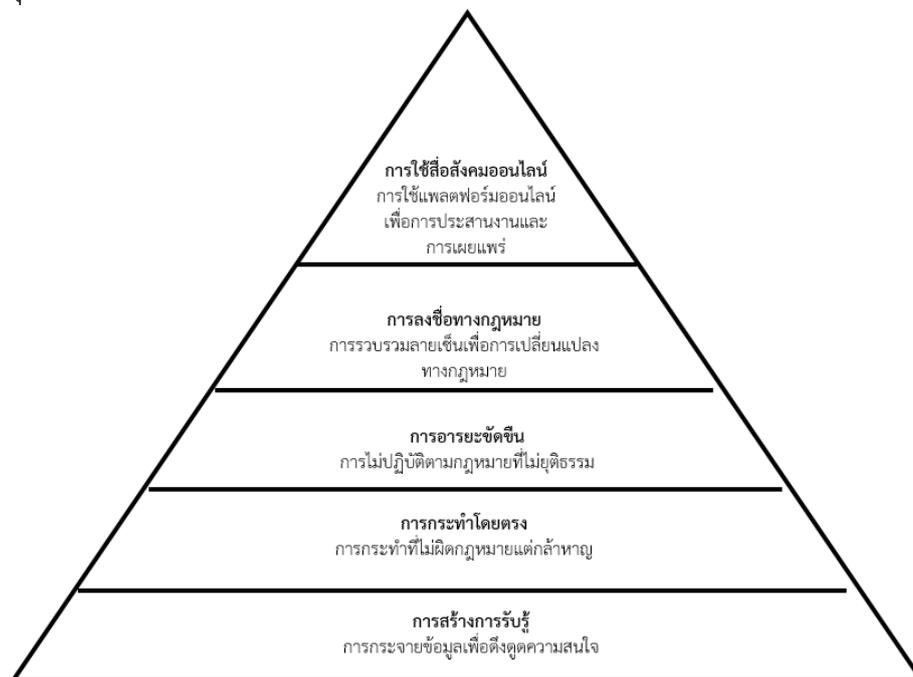
การทบทวนวรรณกรรม

การเคลื่อนไหวทางการเมือง เป็นกลไกสำคัญในการเปลี่ยนแปลงสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายในการเรียกร้องความเป็นธรรมและความเสมอภาคในด้านต่าง ๆ การเคลื่อนไหวทางการเมืองเป็นกระบวนการที่ประชาชนรวมกลุ่มเพื่อต่อต้านหรือท้าทายอำนาจรัฐ โดยใช้ยุทธวิธีที่หลากหลาย เช่น การประท้วงและการเดินขบวน (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552) การเคลื่อนไหวเป็นการรวมพลังของผู้มีเป้าหมายร่วมกันในการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายหรือโครงสร้างทางการเมือง

ขบวนการเคลื่อนไหวสามารถจำแนกได้เป็นหลายประเภท เช่น ขบวนการดั้งเดิม (Classical Social Movements) ที่มุ่งเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง การปฏิวัติ หรือขบวนการแรงงาน (สำราญ นามบุตร, 2558) ขณะที่ขบวนการสมัยใหม่ (New Social Movements) ขบวนการสิ่งแวดล้อม หรือสิทธิสตรี เน้นการเปลี่ยนค่านิยมทางวัฒนธรรมมากกว่าการปะทะกับรัฐโดยตรง (Frank & Fuentes, 1990, อ้างใน ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552)

Robbins (1990, อ้างใน ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2545, หน้า 72) ได้เสนอแนวคิดขบวนการภาคประชาสังคม ซึ่งใช้กลไกนโยบายและความร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนแทนการเผชิญหน้าโดยตรง การเคลื่อนไหวในปัจจุบันมักใช้สื่อสังคมออนไลน์ เครือข่ายความร่วมมือ และการอารยะขัดขืนเพื่อกระตุ้นการรับรู้สาธารณะและผลักดันการเปลี่ยนแปลง (จารุวัฒน์ เกียรติวรรณ, 2549; วีระ หงษ์สุวรรณ, 2558)

โดยสรุป ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในปัจจุบันมีลักษณะที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนตามยุคสมัย และเน้นความชอบธรรมทางสังคมมากกว่าความรุนแรง ซึ่งสะท้อนถึงพัฒนาการของกลไกภาคประชาชนในสังคมประชาธิปไตยยุคใหม่

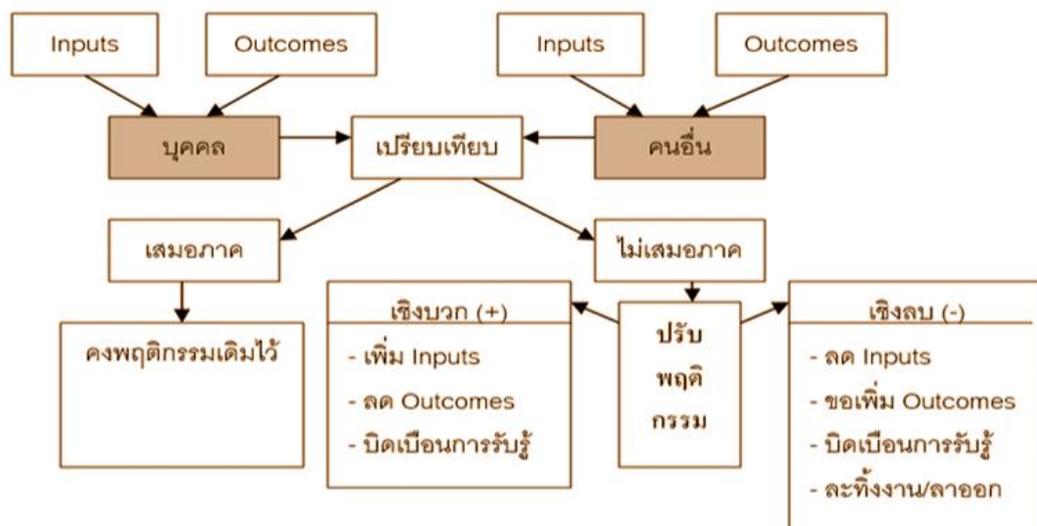
ภาพที่ 1 ยุทธวิธีของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม
ที่มา: โดยผู้วิจัย

ความเสมอภาค เป็นหลักการที่เน้นว่าทุกคนควรได้รับสิทธิและโอกาสอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติตามลักษณะส่วนบุคคล เช่น เพศ ชชาติพันธุ์ หรือสถานะทางสังคม แนวคิดนี้มีรากฐานมาตั้งแต่ยุคกรีกโบราณ โดย อริสโตเติล ได้เสนอว่า “สิ่งที่เหมือนกันควรได้รับการปฏิบัติแบบเดียวกัน และสิ่งที่แตกต่างกันควร

ได้รับการปฏิบัติแตกต่างกัน” (องอาจ นัยพัฒน์, 2551) ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของแนวคิดความยุติธรรม อย่างไรก็ตาม การตีความในยุคปัจจุบันได้พัฒนาไปสู่การใช้ “มาตรการพิเศษ” เพื่อแก้ไขความเหลื่อมล้ำในเชิงโครงสร้าง

ทฤษฎีความเสมอภาคได้รับการผลักดันจากการเคลื่อนไหวทางสังคม โดยเฉพาะขบวนการ สตรีนิยม ที่เริ่มต้นตั้งแต่ทศวรรษที่ 1970 เป็นต้นมา โดยมีพัฒนาการเป็นลำดับ เริ่มจากการเรียกร้องสิทธิพื้นฐาน (คลื่นลูกที่ 1) การยอมรับความแตกต่างระหว่างเพศ (คลื่นลูกที่ 2) และการส่งเสริมความหลากหลายทางเพศ (คลื่นลูกที่ 3) (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2545)

ในบริบทร่วมสมัย แนวคิดนี้ยังนำมาใช้ในการสนับสนุนสิทธิของกลุ่มความหลากหลายทางเพศ เช่น การเรียกร้องสิทธิสมรสเท่าเทียม หรือการคุ้มครองจากการเลือกปฏิบัติในทุกมิติของชีวิต โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงสิทธิทางกฎหมายและทรัพยากรอย่างเท่าเทียมกัน (วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ, 2560,) ซึ่งให้เห็นถึงความสำคัญของการออกแบบนโยบายที่ตอบสนองต่อความเป็นจริงทางสังคม โดยไม่เพียงคุ้มครองสิทธิในระดับกฎหมาย แต่ต้องสร้างกลไกที่เอื้อต่อโอกาสอย่างเท่าเทียมในทางปฏิบัติด้วย

ภาพที่ 2 สรุปทฤษฎีความเสมอภาค

ที่มา: จาก สรุปทฤษฎีความเสมอภาค (หน้า 53), โดย วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ, 2560.

ความหลากหลายทางเพศเน้นการยอมรับและเคารพความแตกต่างทางเพศในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นเพศสภาพ (Gender Identity) รสนิยมทางเพศ (Sexual Orientation) หรือการแสดงออกทางเพศ (Gender Expression) โดยยึดหลักว่าทุกคนมีสิทธิในการเลือกแสดงออกและดำเนินชีวิตตามอัตลักษณ์ของตนเองอย่างเท่าเทียม (นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ, 2563) ความหลากหลายทางเพศจึงไม่ใช่เรื่องผิดปกติ หากแต่เป็นส่วนหนึ่งของความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม (ปณิธิ บรรวณ, 2557)

ในระดับนานาชาติ “หลักการโยกยAKARTA” (Yogyakarta Principles) ซึ่งได้รับการจัดทำขึ้นในปี 2006 โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ถือเป็นกรอบแนวทางสำคัญที่ขยายขอบเขตของสิทธิมนุษยชนให้ครอบคลุมถึงผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศอย่างชัดเจน โดยมุ่งเน้นการรับรองศักดิ์ศรี ความเท่าเทียม และการคุ้มครองจากการเลือกปฏิบัติ อันสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการผลักดันให้สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิสำหรับ ‘ทุกคน’ อย่างแท้จริง (ประภาสิริ สุริวงษ์ และรณภูมิ สามัคคีคารมย์, 2565)

แนวคิดนี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่ม LGBTQ+ ในประเทศไทย โดยเฉพาะในช่วง พ.ศ. 2523–2567 ที่แนวทางการเคลื่อนไหวมีพัฒนาการจากการรวมตัวในพื้นที่ส่วนบุคคล

ไปสู่การเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิ เช่น การสมรสเท่าเทียม และการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้เกิดความเท่าเทียม ในทางปฏิบัติ (ประภาส ปันตบแต่ง, 2541; ปณิธิ บรรวณ, 2557)

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การเคลื่อนไหวทางการเมือง ขบวนการทางสังคม ทฤษฎีความเสมอภาค และแนวคิดเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ ล้วนเป็นกรอบแนวคิดสำคัญที่ช่วยอธิบายพลวัตของการเคลื่อนไหวของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2523-2567 ได้อย่างเป็นระบบ โดยแนวคิดเรื่องการเคลื่อนไหวทางสังคมและการเมืองชี้ให้เห็นถึงบทบาทของประชาชนในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและนโยบายของรัฐ ทั้งผ่านยุทธวิธีแบบดั้งเดิม เช่น การประท้วง ไปจนถึงยุทธวิธีร่วมสมัยที่ใช้เครือข่ายและสื่อดิจิทัลเป็นเครื่องมือ ขณะเดียวกัน แนวคิดความเสมอภาคและหลักการยกยอการเท่าได้เสริมสร้างความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชนและความเป็นธรรม โดยเน้นการไม่เลือกปฏิบัติและการเคารพศักดิ์ศรีของบุคคลที่มีอัตลักษณ์ทางเพศแตกต่าง ทฤษฎีเหล่านี้ช่วยให้เข้าใจว่าการส่งเสริมความหลากหลายทางเพศไม่ใช่เพียงการยอมรับเชิงวัฒนธรรม แต่ยังต้องขับเคลื่อนในระดับนโยบาย กฎหมาย และโครงสร้างทางสังคม ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมสิทธิและความเท่าเทียมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง : การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ คือ ตัวแทนนักขับเคลื่อนทางการเมือง ตัวแทนนักเคลื่อนไหวทางการเมือง องค์กรบางกอกเรนโบว์ อินฟลูเอนเซอร์ นายกสมาคมบุคคลข้ามเพศแห่งประเทศไทย สมาชิกสมาคมฟ้า สีรุ้งแห่งประเทศไทย บุคคลทั่วไป LGBTQ และ นักวิชาการ LGBTQ จำนวน 8 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา : เนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพที่ต้องการข้อมูลและรูปแบบ ผู้วิจัยจึงกำหนดเครื่องมือในการวิจัยเป็น 2 รูปแบบ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งมีการสร้างข้อคำถามกว้าง ๆ และการสังเกตการณ์เก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วมของตัวผู้วิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล: ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลทั้งจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลเชิงลึกจากการสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจนและเป็นระบบ ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยและบทความ ส่วนแรกของการเก็บข้อมูลเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูลทางวิชาการที่มีอยู่ เช่น บทความวิจัยที่ตีพิมพ์ หนังสือ รายงานทางวิชาการ เพื่อทำความเข้าใจและสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่ม LGBTQ+ ในประเทศไทย การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งเน้นไปที่การประมวลผลข้อมูลจากแหล่งที่มีอยู่แล้วเพื่อให้สามารถระบุแนวโน้ม แนวคิด และอุดมการณ์ที่ส่งผลต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มได้อย่างชัดเจน

2. การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ส่วนที่สองของการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่ม LGBTQ+ ในประเทศไทย โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ จำนวน 8 ท่าน ซึ่งประกอบด้วยองค์กรที่มีอุดมการณ์และเจตจำนงในการส่งเสริมความหลากหลายทางเพศในสังคม รวมถึงอาจารย์และนักวิชาการที่มีความรู้เกี่ยวกับขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่ม LGBTQ+ นักการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกรรมการในคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล: การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย พ.ศ. 2523-2567 เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการจัดระเบียบและทำความเข้าใจข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัย โดยกระบวนการนี้ไม่เพียงแต่จัดระเบียบข้อมูลเท่านั้น แต่ยังเน้นการแยกแยะองค์ประกอบและการเชื่อมโยงข้อมูล เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันในบริบททางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจของกลุ่ม LGBT ในประเทศไทย การวิเคราะห์ข้อมูลในที่นี้จะใช้หลักการวิภาษวิธี (dialectic) ซึ่งเป็นกระบวนการที่มองว่าปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และต้องพิจารณาปรากฏการณ์รอบข้างเพื่อให้เข้าใจปรากฏการณ์นั้น ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง การนำหลักการนี้มาวิเคราะห์ข้อมูลจะช่วยให้สามารถตีความและทำความเข้าใจถึงลักษณะการเคลื่อนไหวของกลุ่ม LGBT ในมิติที่หลากหลาย เช่น ยุทธวิธีในการเคลื่อนไหว รูปแบบการแสดงออกและการต่อสู้ทางการเมือง รวมถึงการส่งต่อแนวคิดทางการเมืองและสังคมของกลุ่มนี้ไปยังสังคมกว้าง หนึ่งในกลยุทธ์ที่ใช้ในการเคลื่อนไหวของกลุ่ม LGBT คือการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งอาจเป็นการใช้ภาพหรือคำพูดที่มีความหมายเฉพาะเจาะจงเพื่อสร้างความตระหนักรู้ในสังคม เช่น การใช้สีหรือสัญลักษณ์ที่แสดงถึงการยอมรับความหลากหลายทางเพศ หรือการจัดกิจกรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจของสาธารณชน การชุมนุมเป็นอีกหนึ่งวิธีการที่ถูกใช้ในการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิและความเท่าเทียม เช่น การจัดการชุมนุมที่มีการแสดงออกทางการเมืองหรือการต่อสู้กับกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม การชุมนุมเหล่านี้มักใช้เพื่อสร้างแรงกดดันทางสังคมและการเมือง รวมถึงการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติและนโยบายของรัฐ การศึกษาผ่านรูปแบบต่าง ๆ เช่น ยุทธวิธีในการเคลื่อนไหวและการส่งต่อแนวคิดทางการเมือง ทำให้สามารถเข้าใจถึงกลยุทธ์และวิธีการที่กลุ่ม LGBT ใช้ในการเรียกร้องสิทธิของตนเองและการพัฒนาของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองนี้ในประเทศไทย การทำความเข้าใจและวิเคราะห์ข้อมูลจากมุมมองเชิงลึกนี้ จะช่วยให้เห็นภาพรวมและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยและการพัฒนาของกลุ่ม LGBT อย่างชัดเจน

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 เพื่อศึกษาอุดมการณ์และเจตจำนงของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย พ.ศ. 2523-2567

จากการศึกษาพบว่า อุดมการณ์และเจตจำนงของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในการเคลื่อนไหวทางการเมืองในประเทศไทย มีพื้นฐานจากความต้องการความเสมอภาค ความยุติธรรม และการยอมรับในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ กลุ่ม LGBTQ+ ได้เรียกร้องสิทธิขั้นพื้นฐาน เช่น สิทธิในการแสดงออกตามอัตลักษณ์ทางเพศ การสมรสเท่าเทียม และการเข้าถึงบริการภาครัฐอย่างเท่าเทียม ทั้งนี้ ความเชื่อทางศาสนา ค่านิยมดั้งเดิม และวัฒนธรรมไทยยังคงมีอิทธิพลต่อการยอมรับกลุ่มนี้ ส่งผลให้เกิดความจำเป็นในการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องเพื่อเปลี่ยนแปลงมุมมองของสังคมต่อเพศทางเลือก

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 เพื่อศึกษารูปแบบของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย พ.ศ. 2523-2567

รูปแบบการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ จากการรวมกลุ่มในพื้นที่ส่วนตัวสู่การเคลื่อนไหวในพื้นที่สาธารณะ ผ่านกิจกรรมทางสังคม เช่น งาน Pride การเดินขบวน การรณรงค์ผ่านโซเชียลมีเดีย รวมถึงการใช้กลไกตามรัฐธรรมนูญเพื่อเสนอร่างกฎหมายต่าง ๆ กลุ่ม LGBTQ+ ได้พัฒนาแนวทางการเคลื่อนไหวที่หลากหลาย ทั้งแบบดั้งเดิมและขบวนการสมัยใหม่ โดยเน้นการสร้างเครือข่าย การใช้เทคโนโลยี และการประสานความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อสร้างแรงสนับสนุนทางสังคม

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย พ.ศ. 2523-2567

กลยุทธ์สำคัญที่กลุ่ม LGBTQ+ ใช้ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองประกอบด้วย การใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางหลักในการสื่อสาร ขับเคลื่อนข้อมูล และสร้างกระแสสาธารณะ การรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายขบวนการเคลื่อนไหวที่เข้มแข็ง การร่วมมือกับหน่วยงานรัฐ องค์กรระหว่างประเทศ และกลุ่มการเมืองเพื่อผลักดันร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิความหลากหลายทางเพศ รวมทั้งการรณรงค์อย่างสันติภายใต้กรอบกฎหมาย กลยุทธ์เหล่านี้ส่งผลให้กลุ่ม LGBTQ+ ได้รับการยอมรับในวงกว้างมากขึ้น และสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายได้ในระดับที่มีนัยสำคัญ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย พ.ศ. 2523-2567 สามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้ ผลการศึกษาเรื่องการวิจัยเรื่อง การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย พ.ศ. 2523-2567 ผู้วิจัยโดยผู้วิจัยมุ่งเน้นในการค้นคว้าข้อมูลผ่านเว็บไซต์ งานวิจัยงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และมีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตลอดจนเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการนำการวิจัยเรื่อง การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย พ.ศ. 2523-2567 ซึ่งข้อค้นพบที่ผู้วิจัยได้นำเสนอผ่านการวิเคราะห์โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ผู้วิจัยได้เลือกนำมาสรุป วิเคราะห์และนำเสนอ ในการสรุปผลการวิจัย ในการนี้ผู้วิจัยจะต้องนำข้อมูล ผลการวิจัยที่ผู้วิจัยได้ค้นพบ ในครั้งนี้มาอภิปราย ดังนี้

โดยผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อ 1 อุดมการณ์และเจตจำนงของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศการเคลื่อนไหวของกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศ (LGBTQ+) ในประเทศไทยสะท้อนถึงอุดมการณ์ที่มุ่งเรียกร้องความเสมอภาคทางสิทธิ ความยุติธรรม และการยอมรับในความเป็นมนุษย์ โดยมีรากฐานจากอัตลักษณ์ทางเพศที่ซับซ้อนและได้รับอิทธิพลจากศาสนา วัฒนธรรม และค่านิยมไทยดั้งเดิม (บุษกร สุริยสาร, 2557) การเคลื่อนไหวเหล่านี้จึงไม่เพียงแต่เป็นการต่อสู้เพื่อสิทธิส่วนบุคคลเท่านั้น แต่ยังเป็น การตั้งคำถามต่อโครงสร้างสังคมและรัฐที่มีอคติทางเพศ ทั้งนี้ ปัจจัยด้านความไม่เสมอภาคทางสิทธิพลเมือง การกีดกันทางสังคม และการขาดนโยบายคุ้มครองล้วนเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง แนวคิดอุดมการณ์เสรีนิยมและสิทธิมนุษยชนที่ Gates (2017) เสนอ ช่วยอธิบายฐานคิดของขบวนการ LGBTQ+ ในไทยได้อย่างชัดเจน ขบวนการเคลื่อนไหวในไทยได้รับแรงบันดาลใจจากการเมืองระดับโลก (Kollman & Waites, 2009) และแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ทางเพศแบบสังคมวัฒนธรรมมากกว่าชีววิทยา (Tajfel & Turner, 1979) ซึ่งส่งผลให้กลุ่ม LGBTQ+ สร้างพลังต่อรองทางสังคมและการเมืองได้มากขึ้น

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 รูปแบบของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ รูปแบบการเคลื่อนไหวของกลุ่ม LGBTQ+ ในประเทศไทยมีความหลากหลายและพัฒนาไปตามบริบททางการเมืองและเทคโนโลยี โดยจากช่วงแรกที่เน้นกิจกรรมออฟไลน์ เช่น การจัดเวทีเสวนาและงานวัฒนธรรม กลุ่ม LGBTQ+ ได้ปรับยุทธศาสตร์มาใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารและขับเคลื่อนข้อเรียกร้อง (ชุนิภา เปิดโลกนิมิต, 2562; พรพิรุณ ชลาชัย & รักชนก ชำนาญมาก, 2566) กลุ่มเคลื่อนไหวใช้กิจกรรม Pride และการใช้สื่อดิจิทัลเป็นกลไกสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูล สร้างพื้นที่ปลอดภัย และเชื่อมโยงเครือข่ายกับทั้งภาคประชาสังคมและกลุ่มการเมืองระดับชาติและท้องถิ่น (นิพิพิชญ์ เครื่องสนุก, 2566; Bain & Podmore, 2021) โดยในเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพฯ และเชียงใหม่ พื้นที่เมืองมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและเปิดพื้นที่ต่อรองเชิงอัตลักษณ์ (Hildebrandt, 2012)

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 3 การวิเคราะห์กัลยศาสตร์ของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ กัลยศาสตร์หลักของขบวนการ LGBTQ+ ในประเทศไทยมุ่งเน้นการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ การใช้สื่อสาธารณะ การสร้างพันธมิตรทางการเมือง และการใช้กลไกภาคประชาสังคมและระบบรัฐสภาเพื่อผลักดันนโยบาย (Valelly, 2012; Parmenter, Galliher & Maughan, 2020) นอกจากนี้ กลุ่ม LGBTQ+ ยังพยายามเข้าไปมีบทบาทในรัฐสภา โดยมีตัวแทนที่สามารถเสนอร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิของกลุ่ม เช่น สมรสเท่าเทียมและการเปลี่ยนคำนำหน้านาม (Proctor, 2020) อย่างไรก็ตาม การยอมรับจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนยังมีข้อจำกัด และต้องอาศัยแรงผลักดันจากสื่อและสังคมในวงกว้างเพื่อเปลี่ยนทัศนคติที่ฝังลึกในวัฒนธรรมไทย (Gates, 2017)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

1. ความเข้าใจเชิงลึกต่อพลวัตทางอัตลักษณ์เพศในบริบทไทย งานวิจัยนี้ได้เปิดเผยว่า การสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในไทยไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพศวิถีเท่านั้น แต่เกี่ยวข้องกับบริบทของศาสนา วัฒนธรรม และค่านิยมของสังคมไทยที่มีลักษณะทั้ง “เปิด” และ “กดทับ” พร้อมกัน โดยเฉพาะบทบาทของศาสนาพุทธและอุดมการณ์แบบอนุรักษนิยมของครอบครัวไทย ซึ่งยังไม่เคยมีงานวิจัยใดวิเคราะห์พลวัตนี้ในระดับโครงสร้างทางการเมือง-สังคมแบบสหวิทยาการมาก่อน

2. การพัฒนากัลยศาสตร์การเคลื่อนไหวที่สอดคล้องกับบริบทไทย การวิจัยพบว่า กลุ่ม LGBTQ+ ในประเทศไทยปรับกลยุทธ์เคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง จากกิจกรรมแนววัฒนธรรม (cultural activism) ไปสู่การใช้โซเชียลมีเดีย และการเจาะเข้าสู่ระบบรัฐสภา ซึ่งถือเป็นกลยุทธ์แบบ “หลายมิติ” ที่สอดคล้องกับบริบทไทยที่ยังมีข้อจำกัดทางการเมืองและกฎหมาย กลยุทธ์นี้จึงไม่ใช่การเคลื่อนไหวแบบขัดขืนโดยตรงเท่านั้น แต่เป็นการสอดแทรกทางอ้อมเพื่อสร้างพื้นที่และอำนาจใหม่ในโครงสร้างที่มีอยู่

3. การเชื่อมโยงระดับท้องถิ่น-ระดับชาติ-ระดับสากลในการเคลื่อนไหว องค์ความรู้ใหม่สำคัญอีกประการคือ การวิจัยพบว่า ความสำเร็จของการเคลื่อนไหวในไทยเกิดจากการเชื่อมโยงแบบ “ล่างขึ้นบน” (bottom-up) ระหว่างชุมชนท้องถิ่น องค์กรภาคประชาชน และเครือข่ายนานาชาติ ทำให้การเคลื่อนไหวมีพลังมากขึ้น โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้แนวคิดจากต่างประเทศในลักษณะที่สอดคล้องกับบริบทไทย ไม่ใช่การลอกแบบ เช่น การดัดแปลงแนวคิด safe space และ pride ให้เหมาะกับพื้นที่เมืองในไทย

4. การนำทฤษฎีอำนาจ การเมือง และสังคมมาใช้วิเคราะห์การเคลื่อนไหว LGBTQ+ อย่างเป็นระบบ งานวิจัยนี้ได้นำทฤษฎีต่าง ๆ เช่น ทฤษฎีอัตลักษณ์ทางสังคม (Tajfel & Turner), ทฤษฎีอำนาจของ Foucault, Political Opportunity Structure และ Resource Mobilization Theory มาวิเคราะห์กรณีของไทยได้อย่างครอบคลุม ชี้ให้เห็นว่า การเคลื่อนไหว LGBTQ+ เป็น “ขบวนการทางการเมือง” ที่มีมิติซ้อนทับทั้งทางสังคมจิตวิทยา และโครงสร้างรัฐ ไม่ใช่เพียงกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมหรือประเด็นเฉพาะกลุ่ม

5. การเสนอแนวทางการพัฒนานโยบายเชิงรุกเพื่อความเท่าเทียมทางเพศ จากการวิเคราะห์กัลยศาสตร์และผลการเคลื่อนไหวที่ผ่านมา งานวิจัยได้เสนอองค์ความรู้ใหม่ในเชิงนโยบายว่า “นโยบายด้านสิทธิความหลากหลายทางเพศต้องมีลักษณะรุกเชิงโครงสร้าง (structural reform)” ไม่ใช่เพียงการประนีประนอมในระดับสัญลักษณ์ เช่น การยอมรับเฉพาะในสื่อหรือโฆษณา แต่ต้องมีการปฏิรูปกฎหมาย ระบบการศึกษา และโครงสร้างการเมือง เพื่อสร้างความเท่าเทียมที่แท้จริง

สรุป

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ สามารถสรุปในภาพรวมได้ว่าการศึกษาเรื่อง “การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย พ.ศ. 2523-2567” สามารถสรุปในภาพรวมได้ว่า

ขบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทยนั้น มิได้จำกัดอยู่เพียงการแสดงออกถึงอัตลักษณ์หรือการเรียกร้องสิทธิในระดับปัจเจกเท่านั้น หากแต่เป็นการเคลื่อนไหวที่มีความลึกซึ้งและซับซ้อน ครอบคลุมทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม และการเมือง สะท้อนถึงความพยายามในการต่อรองกับโครงสร้างอำนาจที่กดทับ และเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง เพื่อขยายพื้นที่แห่งความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของทุกเพศในสังคมไทย

ด้านอุดมการณ์และเจตจำนง ขบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่ม LGBTQ+ ในประเทศไทยแสดงให้เห็นถึงพลังแห่งความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของตนเอง และความมุ่งมั่นในการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานภายใต้บริบททางศาสนา วัฒนธรรม และค่านิยมแบบไทยที่ยังคงมีทั้งการยอมรับและการกีดกันในตัว ในส่วนของรูปแบบการเคลื่อนไหว พบว่ากลุ่ม LGBTQ+ ได้ประยุกต์ใช้วิธีการที่หลากหลาย ทั้งกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ การรณรงค์ผ่านโซเชียลมีเดีย การจัดงานทางวัฒนธรรม เช่น Pride Parade รวมถึงการใช้ช่องทางรัฐสภาและเครือข่ายพันธมิตร เพื่อผลักดันการเปลี่ยนแปลงในเชิงกฎหมายและนโยบาย ทางด้านกลยุทธ์การขับเคลื่อน พบว่ากลุ่ม LGBTQ+ ได้พัฒนาบทบาทจากการเคลื่อนไหวเชิงสังคม ไปสู่การมีส่วนร่วมเชิงนโยบายอย่างเป็นระบบ เช่น การผลักดันกฎหมายสมรสเท่าเทียม การเปลี่ยนแปลงค่านำหน้านาม การรณรงค์ต่อต้านการเลือกปฏิบัติในที่ทำงาน ตลอดจนการสร้างพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน การเคลื่อนไหวของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย ได้ขยับจากการต่อสู้เพื่อการยอมรับไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง แม้จะยังมีอุปสรรคจากกรอบคิดแบบอนุรักษนิยมและข้อจำกัดจากภาครัฐ แต่พลังของขบวนการนี้ได้สร้างแรงกระเพื่อมที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในระยะยาวอย่างมีนัยสำคัญ อันจะนำไปสู่สังคมไทยที่เปิดกว้างเป็นธรรม และเคารพความหลากหลายอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยที่ชี้ให้เห็นถึงอุดมการณ์และเจตจำนงของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย ควรได้รับการนำไปใช้ในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนและความหลากหลายทางเพศในวงการการศึกษาและการกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาครัฐและสถาบันการศึกษาควรนำข้อมูลดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำหลักสูตร การอบรม หรือกิจกรรมที่ส่งเสริมความเข้าใจเรื่องเพศสภาพและอัตลักษณ์ทางเพศ เพื่อปลูกฝังแนวคิดประชาธิปไตยและความเท่าเทียมทางเพศให้กับเยาวชนและประชาชนทั่วไป ในขณะเดียวกัน องค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรสิทธิมนุษยชนสามารถใช้ข้อมูลเชิงคุณค่าเหล่านี้เป็นฐานในการรณรงค์ให้สังคมเกิดความเข้าใจและยอมรับในความหลากหลายทางเพศ ลดทอนอคติทางสังคม และนำไปสู่การจัดทำนโยบายที่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของทุกคน โดยไม่กีดกันบุคคลตามอัตลักษณ์ทางเพศ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อนำไปประยุกต์ใช้โดยภาคประชาสังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาแนวทางในการจัดกิจกรรมทางสังคมที่มีเป้าหมายในการส่งเสริมความเท่าเทียมและสิทธิทางเพศอย่างเหมาะสมกับบริบทในแต่ละพื้นที่ ข้อมูลจากการวิจัยนี้ยังสามารถใช้ในการออกแบบนโยบายหรือโครงการในระดับท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้กลุ่ม LGBTQ+ เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองได้มากขึ้น ทั้งนี้รูปแบบของการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ผ่านสื่อดิจิทัล การรณรงค์เชิงวัฒนธรรม และการใช้พื้นที่สาธารณะเพื่อเรียกร้องสิทธิควรได้รับการต่อยอดและสนับสนุนอย่างเป็นระบบ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อกำหนดทิศทางการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในด้านการรณรงค์เชิงนโยบาย การสื่อสารสาธารณะ และการ

สร้างความร่วมมือกับกลุ่มทางการเมืองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นักนโยบายและผู้มีอำนาจในการกำหนดกฎหมายควรนำข้อค้นพบนี้ไปใช้เป็นฐานในการปรับปรุงหรือเสนอร่างกฎหมายที่เอื้อต่อสิทธิเสรีภาพของกลุ่ม LGBTQ+ ทั้งในเรื่องการสมรสเท่าเทียม การเปลี่ยนคำนำหน้าชื่อ หรือการเข้าถึงบริการและสวัสดิการอย่างเท่าเทียม พร้อมกันนี้ นักกิจกรรมทางสังคมสามารถนำกลยุทธ์เหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนการเคลื่อนไหวในอนาคต โดยเน้นการประสานพลังระหว่างภาคประชาชนกับภาคการเมืองอย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การเจาะลึกกลุ่มตัวอย่างในระดับพื้นที่หรือชุมชนท้องถิ่น เพื่อสำรวจรูปแบบการเคลื่อนไหวที่เกิดจากบริบทของชุมชนท้องถิ่นซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ไม่จำกัดอยู่แค่เมืองใหญ่หรือกลุ่มที่มีบทบาทในระดับประเทศ อาจเลือกศึกษากลุ่มเคลื่อนไหวในต่างจังหวัด หรือพื้นที่ชนบท ซึ่งอาจสะท้อนบริบท วัฒนธรรม และข้อจำกัดที่แตกต่างไปจากเขตเมือง

2.2 การศึกษาเปรียบเทียบในระดับนานาชาติหรือระดับภูมิภาค ควรมีการเปรียบเทียบกับประเทศในอาเซียนหรือเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อเข้าใจแนวทางการเคลื่อนไหวที่แตกต่าง รวมถึงบทบาทของกฎหมาย และวัฒนธรรมที่มีผลต่อการยอมรับกลุ่ม LGBTQ+ ในแต่ละประเทศ

2.3 การศึกษาบทบาทของสื่อสังคมออนไลน์และเทคโนโลยีดิจิทัล เนื่องจากโซเชียลมีเดียเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการเคลื่อนไหวของกลุ่มความหลากหลายทางเพศ การศึกษาครั้งต่อไปควรมุ่งวิเคราะห์เชิงลึกเกี่ยวกับการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Twitter, TikTok หรือ Instagram และผลกระทบต่อ การสร้างอัตลักษณ์ สื่อสารเจตนาธรรม และสร้างแรงกดดันทางการเมือง

เอกสารอ้างอิง

- จารุวัฒน์ เกียรติวรรณ. (2549). *ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในไทย*. กรุงเทพฯ: ประชาธิปไตยแรงงาน.
- เทอดศักดิ์ รัมจำปา. (2546). จาก “กะเทย” ถึง “เกย์” ประวัติศาสตร์ชายรักร่วมเพศในสังคมไทย. *วารสาร อักษรศาสตร์*, 32(2) 303-335.
- นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ. (2563). แนวคิดเรื่อง “ความหลากหลายทางเพศ” ในกระบวนทัศน์วิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 28(3), 312-338.
- ปณิธิ บราวน์. (2557). ความหลากหลายทางเพศกับพหุวัฒนธรรมในสังคมไทย: การสำรวจองค์ความรู้. *วารสารสังคมศาสตร์คณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 44(2), 51-53.
- ประภาสสิริ สุริวงษ์ และรณภูมิ สามัคคีคารมย์. (2565). ทศนคติ และความต้อการจำเป็นต่อร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิตของกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศของนักศึกษาข มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต. *วารสารสหศาสตร์*, 22(1), 106-122
- ปรามินทร์ เครือทอง. (2553). ถอดรหัสคดี หม่อมไกรสร โกง เกย์ หรือการเมือง. *ศิลปวัฒนธรรม*, 31(ฉ5), 88-103.
- ประภาส ปันตบแต่ง. (2552). *กรอบการวิเคราะห์การเมืองแบบทฤษฎีขบวนการทาง-สังคม*. เชียงใหม่: มูลนิธิ ไฮน์ริค เบิลล์ สำนักงานภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2545). *ศาสตร์แห่งการวิจัยทางการเมืองและสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สถาบันวิถีไทย และสมาคมรัฐศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- มนูญ วงษ์มะเขาะห์. (2564). *ทำความเข้าใจกับ LGBTQI ด้วยย่อที่มีความหมาย และประเด็นที่น่าสนใจใน ความก้าวหน้าของกลุ่ม LGBTQI ในปี 2020*. ค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2567, จาก <https://www.amnesty.or.th/latest/blog/860/>

- วีระ หงษ์สุวรรณ. (2558). อารยะชัดขึ้น: ยุทธวิธีแห่งการเปลี่ยนแปลงสังคมอย่างสันติ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมศาสตร์.
- วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ. (2560). POL2310 ทฤษฎีองค์การ. กรุงเทพฯ: ศูนย์เอกสารทางวิชาการ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุประวีณ์ อาสนศักดิ์. (2565). *SDG Insights/กลไกกฎหมายไปสู่สมรรถเท่าเทียม: ถอดบทเรียนจากคำวินิจฉัยรัฐธรรมนูญต่างประเทศ*. ค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2567, จาก <https://www.sdgmovement.com/2022/01/08/sdg-insights-constitutional-court-ruling-legal-mechanisms-to-recognize-marriage-equality/>
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2552). *หลักการยกยอการต่าง: ว่าด้วยการใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในประเด็นวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไอเดีย สแควร์.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สามลดา.
- Gates, M. (2017). *Ideological Basis for the Gay Rights Movement*. Explores the ideological foundations of the gay rights movement, specifically analyzing the factors that have contributed to the movement's evolution and the shift in public attitudes toward LGBT issues.
- Proctor, A. (2020). LGBT People as a Relatively Politically Powerless Group.
- Richard M. Valelly's (2012). *LGBT Politics and American Political Development*, published in the *Annual Review of Political Science*, delves into the intersection of LGBT rights and American political development.
- UNDP, USAID (2014). *Being LGBT in Asia: The Thailand Country Report*. ค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2567, จาก www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/asia_pacific_rbp/rbp-hhd-2014-blia-thailand-country-report-thai_0.pdf